

Sociokulturní kompetence

Cvičení 1

V češtině komunikujeme s blízkými lidmi (např. s rodiči, s kamarády) jiným způsobem než s lidmi, které neznáme (např. se spolucestujícími), nebo s lidmi, které sice známe, ale jsme s nimi ve formálním vztahu (např. s učiteli).

V čem se podle vás taková komunikace liší?

Fungují stejná pravidla i v českém znakovém jazyce?

Cvičení 2

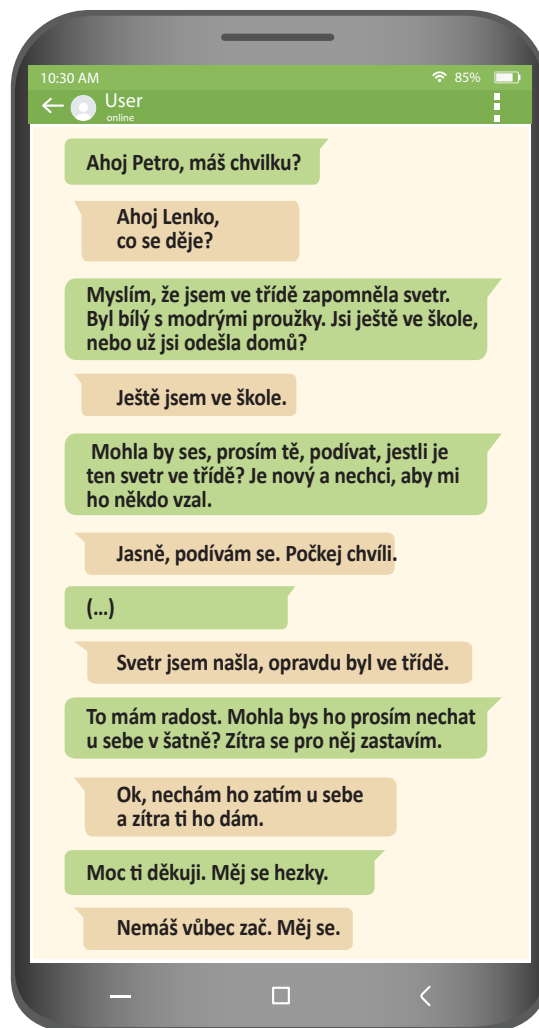
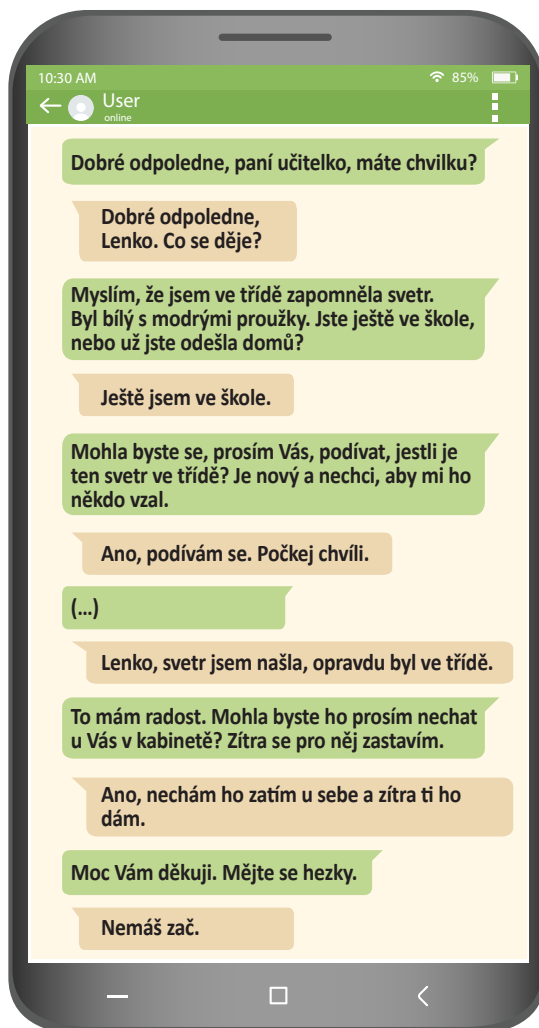
Přečtete si dvě konverzace na WhatsAppu. Označte, čím se obě konverzace liší.

Která konverzace je formální a která neformální? Podle čeho jste to poznali?

Lenka je na cestě domů z odpoledního vyučování. V autobuse si vzpomněla, že ve třídě nechala nový svetr.

Lenka píše paní učitelce

Lenka píše kamarádce Petře

Ve formální komunikaci, např. ve škole, na úřadech, v obchodech, v dopravních prostředcích, dospělým lidem v češtině vykáme. Vykání neznámým dospělým lidem se v češtině považuje za ZDVOŘILÉ. Tykání lidem, které neznáme, se považuje za NEZDVOŘILÉ.

Děti si mezi sebou tykají. Také dospělí lidé dětem tykají. Když je dětem kolem 15–18 let, začíná jim jejich okolí vykat.

Cvičení 3

Podívejte se ještě jednou na obě konverzace ve cvičení 2 a doplňte podle nich tabulku.

Formální konverzace	Neformální konverzace
Dobré odpoledne!	
	Petro!
Jste ještě ve škole?	
	Už jsi odešla domů?
Mohla byste se, prosím Vás, podívat?	
	Mohla bys ho nechat u sebe v šatně?
Moc Vám děkuji.	
	Měj se hezky.

Cvičení 4

Změňte ve větách tykání na vykání a naopak. Ve změněných větách použijte i vhodné oslovení nebo pozdrav.

Příklad: Hanko, promiň, že jdu pozdě. *Paní učitelko, promiňte, že jdu pozdě.*

A) Petře, můžeš mi prosím půjčit ten román? .....

B) Dobrý den, dejte mi, prosím vás, tu velkou vanilkovou zmrzlinu.
.....

C) Moc ti to dnes sluší, Verunko! .....

D) Dobrý večer, máte tady, prosím vás, volné místo?
.....

E) Ahoj, kdo je, prosím tě, poslední na řadě k paní doktorce Veselé?
.....

F) Prosím vás, nevíte, jestli tenhle vlak zastavuje i na Smíchově?
.....

G) Co pro tebe můžu udělat, Marie? .....

Cvičení 5

Ve všech následujících větách si lidé vykájí. Napište, kdo a kde mohl tyto věty použít.

Příklad: Máte ještě něco z polední nabídky? *Host v restauraci.* .....

A) Chcete ten dopis poslat obyčejně, nebo doporučeně? .....

B) Budete platit kartou, nebo hotově? .....

C) Potřebovala bych ostříhat, měla byste na mne prosím čas? .....

D) Musím vás poslat na odběr krve, paní Vokatá. ....

E) Kolik vstupenek si přejete? .....

F) Mohla byste mi to prosím zabalit? .....

G) Připoutejte se, prosím! .....

Cvičení 6

Uvedte situace ze svého života, ve kterých je vhodné vykat.
Diskutujte o nich.

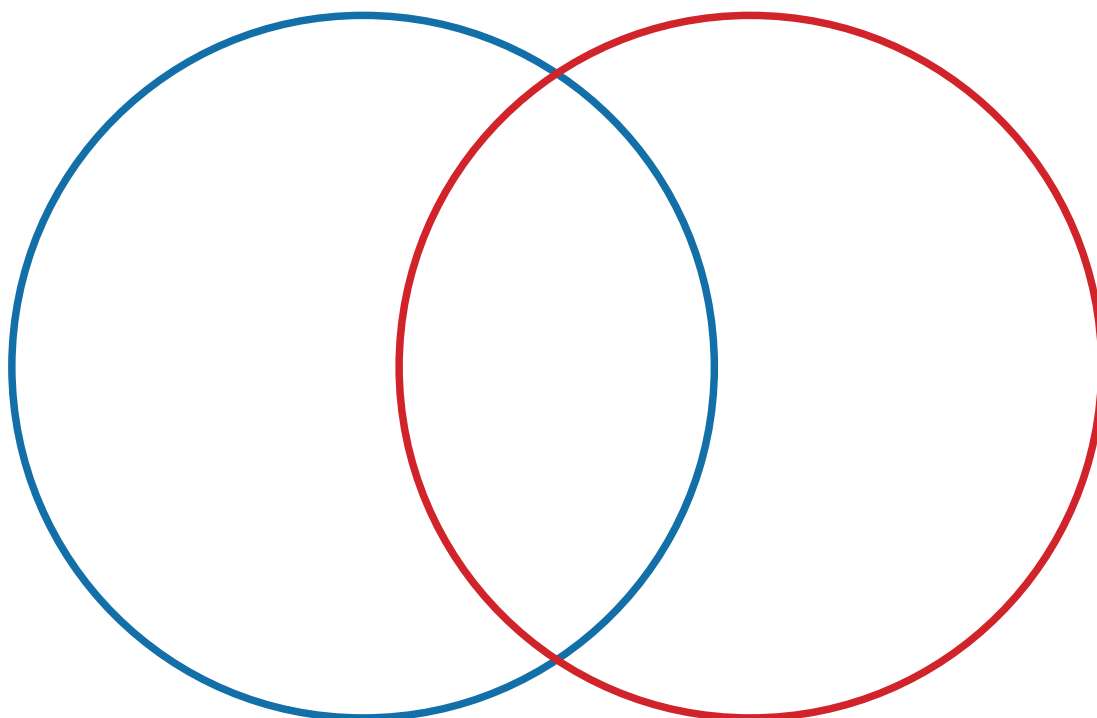
Cvičení 7

Napište do modrého kruhu, se kterými lidmi máte formální vztah.
Do červeného kruhu napište, se kterými lidmi máte neformální vztah.

Jsou ve vašem životě lidé, se kterými jste dříve měli neformální vztah a teď už je formální? Nebo se naopak váš vztah změnil z formálního na neformální?

Pokud ano, napište je doprostřed.

Cvičení 8

Pracujte ve dvojicích. Diskutujte o tom, komu v češtině tykáme a komu vykámé. Napište to jako pravidlo, které představíte svým spolužákům.

.....

.....

Když chceme někomu nabídnout tykání, většinou k tomu stačí neformální otázka, např. „Nebudeme si tykat?“ / „Můžeme si tykat?“ / „Co kdybychom si tykali?“ / Platí ale určitá pravidla pro to, kdo komu nabízí tykání.

Cvičení 9

Přemýšlejte a potom naznačte šipkou, kdo komu nabízí tykání jako první.

A

STARŠÍ ŽENA ..... MLADŠÍ ŽENA

B

ŽENA ..... MUŽ

C

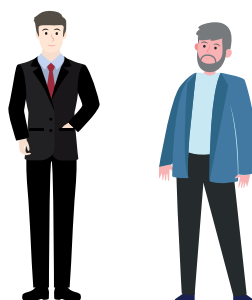
NADRÍZENÝ ..... PODRÍZENÝ

D

DVA STEJNĚ STAŘÍ KLUCI

.....

E

NADRÍZENÝ ..... STARŠÍ ZAMĚSTNANEC

F

NADRÍZENÝ ..... ZAMĚSTNANKYNĚ

Cvičení 10

Brzy budete dospělí. Už se vám stalo, že vám někdo starší nabídl tykání? Těšíte se, že vám budou dospělí vykat? S kým byste si chtěli tykat?

